

Handläggare
Daniel Edenborgh
Telefon: 08-50828942**Till**
Norra innerstadens stadsdelsnämnd
2025-06-12

Remiss av Stockholms stads kemikalieplan 2025-2031

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2025/145

Förvaltningens förslag till beslut

Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Norra innerstadens stadsdelsnämnd har av kommunstyrelsen fått en remiss för yttrande senast den 23 juni 2025 gällande revideringen av Stockholm stads tredje kemikalieplan. Planen utgår från målet ”Ett giftfritt Stockholm” i Stockholms stads miljöprogram 2030 och delmålet ”Minskad användning och spridning av skadliga ämnen”.

Den reviderade kemikalieplanen har kortats ner och den beslutade planen kommer att kompletteras med fördjupade texter, vägledningar och framtagna rapporter i en digital publicering på stadens webb i syfte att hålla information som stödjer genomförandet av planen aktuell. Uppföljningen av planen sker i samband med uppföljningen av miljöprogrammet och bygger på redovisningarna från nämnder och bolag och stadens indikatorer.

Förvaltningen ser i huvudsak positivt på den föreslagna kemikalieplanen. Förvaltningen önskar dock att ett centralt grepp tas för stadens ramavtal kring kemikaliefrågan. Upphandlingar behöver vara i linje med krav från kemikalieplanen för att förenkla inköpen av allt ifrån förbruknings- till bygg- och anläggningsmaterial. Vidare anser förvaltningen att stadens inköpssystem Agresso bör utvecklas så att vyerna kan anpassas utifrån verksamhet och att produkter verksamheten inte ska använda inte heller syns i inköpssystemet.

Bakgrund

Norra innerstadens stadsdelsnämnd har av kommunstyrelsen den 17 mars 2025 fått en remiss för yttrande senast den 23 juni 2025.

Ärendet

FNs miljöorgan UNEP menar att det är en pågående trippel planetär kris: klimatet, den biologiska mångfalden och spridning av kemiska föroreningar i miljön. Den årliga världsproduktionen av kemiska ämnen har ökat 100-falt sedan 1950-talet. Bara i plast och i tillverkningen av plast finns 16 000 ämnen identifierade varav en fjärdedel bedöms vara farliga för miljön eller hälsan. Ämnen som exempelvis kan störa hormonsystemen hos barn och ge skador som visar sig senare i livet, eller i senare generationer. En internationell forskargrupp uppskattar att exponeringen för hormonstörande ämnen i EU varje år sannolikt orsakar:

- Intellectuell funktionsnedsättning hos 59300 nyfödda barn,
- autism hos 316 nyfödda barn,
- ADHD hos 19 400-31 200 nyfödda barn,
- behov av IVF-behandling för 618 000 vuxna par,
- 24 800 dödsfall bland medelålders män till följd av låga testosteronhalter,
- övervikt hos 95 000 personer, varav nästan hälften barn,
- diabetes hos 20 500 äldre kvinnor,
- ekonomiska kostnader för dessa skador på minst 100 miljarder €/år.

De här kemiska ämnena finns i vardagliga varor som kläder, möbler, leksaker, bygg- och anläggningsmaterial då de används i hela tillverkningskedjan och vid transport. Globalt är regleringarna och skyldigheten att informera begränsade och det är därför nästan omöjligt för konsumenten, eller ens för Stockholms stad att veta vilka ämnen som finns var.

Staden har valt att göra ett urval som bygger på egenskapskriterier istället för att ha en specifik ämneslista. Att arbeta med egenskapskriterier förhindrar att ett visst oönskat ämne byts ut mot ett annat ämne med samma egenskaper. De grundläggande principerna för stadens kemikaliarbete är således att utfasningsämnen ska fasas ut från staden och att prioriterade riskminskningsämnen bara ska användas om man kan säkerställa att användningen är säker.

Utfasningsämnen har så allvarliga egenskaper, exempelvis cancerframkallande, reproduktionsskadliga, kraftigt allergiframkallande och mycket svårnedbrytbara så de bör fasas ut och inte användas alls. Prioriterade riskminskningsämnen har

egenskaper som gör att de bör hanteras med försiktighet. Det kan vara allergiframkallande av normalgraden eller misstänkt reproduktionsskadliga.

Detta är Stockholm stads tredje kemikalieplan i ordningen. Planen utgår från målet, Ett giftfritt Stockholm, i Stockholms stads miljöprogram 2030 och delmålet ”Minskad användning och spridning av skadliga ämnen”. Det beskriver ett miljötillstånd som är önskvärt - en giftfri livsmiljö för dem som bor i staden och för den biologiska mångfalden. Detta mål knyter an till det nationella miljökvalitetsmålet ”Giftfri miljö”.

Kemikalieplanen 2025 - 2031 syftar till att konkretisera vilka åtgärder som behöver vidtas av stadens verksamheter för att nå miljöprogrammets mål. Uppdelat på sju verksamhetsområden/kapitel presenteras vad som ska göras, vilken verksamhet som är ansvarig och när åtgärderna ska vara utförda.

Planens områden är:

- Upphandling och inköp
- Bygg- och anläggningsmaterial
- Stadens kemikaliehantering
- Växtskyddsmedel
- Tillsyn och kontroll
- Miljögiftsövervakning
- Särskilt känsliga grupper

Barn, unga och kvinnor i barnafödande ålder är särskilt känsliga för påverkan av kemiska ämnen. Dessa gruppers vardag är därför ett prioriterat insatsområde och åtgärder som rör dem återfinns både i respektive kapitel i planen och i kapitlet ”Särskilt känsliga grupper”.

Den nya kemikalieplanen har kortats ner och har fokus på att beskriva åtgärderna. Den beslutade planen kommer sedan att kompletteras med fördjupade texter, vägledningar och framtagna rapporter i en digital publicering på stadens webb. På så sätt ökar möjligheten att hålla den information som stödjer genomförandet av planen aktuell. Det kommer också gå att beskriva hur arbetet framskrider och beskriva förutsättningarna för genomförandet.

Arbetet med att minska riskerna med skadliga ämnen är inte begränsat till de verksamhetsområden som tas upp i kemikalieplanen. I hanteringen av avfall, dagvatten och avlopp görs ett viktigt arbete för att minska spridningen av skadliga ämnen. För dessa finns dock andra styrande dokument som Avfallsplan, Handlingsplan för god vattenstatus och Lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster.

Kemikalieplanen är upplagd så att när genomförandeansvariga nämnder och bolag planerar aktiviteter för att bidra till miljöprogrammets delmål 6.1 kan de hämtas från åtgärder ur kemikalieplanen. Uppföljningen av kemikalieplanens genomförande sker i samband med uppföljningen av miljöprogrammet och bygger på redovisningarna från nämnder och bolag och stadens indikatorer. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för uppföljning av miljöprogrammet och miljö- och hälsoskyddsnämnden för delmålet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av utvecklingsenheten inom kvalitetsavdelningen i samråd med förvaltningens övriga avdelningar.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser i huvudsak positivt på den föreslagna kemikalieplanen. Varje nämnd och bolag är ansvariga för sitt eget arbete, men specialistkompetens krävs för att göra korrekta bedömningar och avvägningar för dessa frågor. Komplexiteten i kemikaliearbetet underlättas därför av det stöd som förvaltningen får från kemikaliecentrum på miljöförvaltningen som sprider kunskap, ger råd och vägledning.

Utöver Kemikalieplanen har exempelvis "Vägledning för kemikaliesmart förskola", "Rekommendation för konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi" och "Handlingsplan för minskad spridning av mikroplast" varit förvaltningen till stor nytta under åren i att skapa aktiviteter och förväntade resultat i verksamhetsplan.

Förvaltningen önskar att ett centralt grepp tas för stadens ramavtal kring kemikaliefrågan. Upphandlingar behöver vara i linje med krav från kemikalieplanen för att förenkla inköpen av allt ifrån förbruknings- till bygg- och anläggningsmaterial. Idag saknas exempelvis sortiment för implementeringen av "Vägledningen för hållbart vård- och omsorgsboende".

Vidare anser förvaltningen att stadens inköpssystem Agresso bör utvecklas så att vyerna kan anpassas utifrån verksamhet och så att produkter som verksamheten inte ska använda inte heller syns i inköpssystemet. Ännu bättre vore enligt förvaltningen om vyerna som en verksamhet ser är samma som de har identifierat behov av, ska använda och som finns i verksamhetens kemikalielista i chemsoft.

Förvaltningen föreslår att Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Jesper Ackinger
Stadsdelsdirektör
Norra innerstadens
stadsdelsförvaltning

Maria Härenstam
Avdelningschef
Norra innerstadens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Stockholms stads kemikalieplan 2025-2031

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Jesper Ackinger, Stadsdelsdirektör	2025-05-28
Maria Härenstam, Avdelningschef	2025-05-28